

**РИМСКО ПРАВО И СЪВРЕМЕННИ КОДИФИКАЦИИ.
СРАВНЕНИЕ МЕЖДУ ОТМЕНЕНИЯ И СЕГА ДЕЙСТВАЩ
ГРАЖДАНСКИ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**

Петя Велчева

I. Същност и историческо развитие.

А. Кодификацията е вид правотворчество, при което се осигурява системно нормативно регламентиране на даден вид обществени отношения чрез издаване на единен юридически, логически цялостен и вътрешно съгласуван нормативен акт, изразяващ съдържанието и юридическата специфика на структурно обособено подразделение на правото. Този акт се нарича "кодекс". Кодексът е вид закон. Той няма по-голяма юридическа сила от другите закони. Нарича се кодекс, защото с него се приключва процеса на кодификация, на обобществяване на досега съществуващата правна уредба на дадени обществени отношения, съдържаща се в закони и в подзаконови нормативни актове. При кодификацията се подреждат не самите нормативните актове, а юридическите норми, които се извеждат от тях. Именно затова кодификацията е правотворчество, тъй като се обобщават и създават нови правни норми, които имат свой нов източник - кодекса. Кодификацията е израз на формиращото начало на подразделенията на системата на правото, такива, каквито са правните отрасли. Създаването на един кодекс може окончателно да доведе до формирането на нов правен отрасъл. Такъв е например случая с Кодекса на труда от 1951 год., довел до формирането на отрасъла трудово право. Не навсякъде, обаче, кодификацията е възможна. Необходимо е правната уредба да има определена утвърденост, постоянство, яснота относно насоките на нейното развитие, за да може се стигне до нейното обобщаване чрез кодификацията.

Б. На първо място по значение и находчивост на извършената работа стои създадената най-крупна систематизация на правото, кодификацията на всички времена - събраните закони на Юстиниан. Кодификацията на Юстиниан не е първият опит това да се случи, но е разработената в детайли безпримерна юриспруденция на класическия период и намира окончателен завършек в знаменития сборник *Corpus Iuris Civilis* на

император Юстиниан, и в такъв вид римското право било завещано на новия свят. Кодификацията има двойко значение:

- дава най-добро систематическо изложение на римското класическо право и на римската юриспруденция въобще;

- послужила е като основен източник за възприемане на римското право в средните векове - с всички произтичащи от това последици.

Колосалният труд по съставянето на Юстиниановия кодекс бил изпълнен в няколко етапа и в сравнително кратък срок от 528 до 534 г. н.е.

Била съставена комисия която в началото започнала работа в състав от 10 души а по късно се увеличили до 17 души. Комисията започнала работа на 13 февруари 528 г.н.е., за нейни ръководители били избрани Трибониан - приятел и приближен на Юстиниан, известен юрист на своето време, при това заемащ един от най-важните постове в държавата /началник на столицата, началник на императорската канцелария и завеждащ редактирането на законите/ и Теофил - професор в Константинополското училище по право. Първият кодекс "Codex Iustinianus" е публикуван на 7 април 529 г. с указ

"Summa rei publicae", в него са събрани императорските закони /конституции/, които отменяли предишните. Така нареченият Кодекс на първото издание /Novus Codex/ обединява предишните кодекси, и добавя към тях новите конституции, приети след 439 г. След като събра и систематизира leges, Юстиниан прави същото и по отношение на ius vetus. Тази задача е по-сложна и трудна, но бързият успех с Кодекса и наличието на енергични помощници го окуражават. Успехът го вдъхновява "да пристъпи към най-висше и най-пълно уреждане на правото - да събере и поправи всички римски постановления и да включи в една книга разпръснатите авторски томове". На 15 декември 530 г. с указ "Deo auctore" /конституция за съставяне на Дигести/ той дава на Трибониан поръчение, да избере своите помощници за изпълнение на тази твърде сложна задача, а именно: да събере не само съчиненията на петте привилегирани в lex Allegatoria юристи, но въобще на всички класически юристи, т.е. на всички авторитети в правото да бъде отделено еднакво внимание. Комисията прави извлечение от всички тези съчинения, като всичко остаряло бива зачеркнато и заменено с ново, а всякакви разногласия - отстранени. И целият този материал, цялата огромна юридическа литература била разположен в известен систематически порядък. И с тази колосална задача комисията се справила, необичайно бързо: след три години от възлагането на Трибониан, а именно на 16 декември 533 г., с указа "Tanta" /лат./ или

"Dedoken" /гр./, този огромен кодекс, получавайки названието "Digesta" или "Pandectae" бил публикуван, а от 30 декември същата година влязъл в действие.

Паралелно с работата по съставянето на Дигестите, под общото ръководство на Трибониан, бил съставен от професорите Теофил и Доротей, главно за учебни цели, официален елементарен курс по гражданско право, получавайки обичайното за такъв вид курсове название "Institutiones".

Институциите, Дигестите и Кодекса не спряло по-нататъшното развитие на живота и не премахнало потребността от издаване на нови закони. Конституциите, издадени след втората редакция на Кодекса, официално не били обработени, не се обединявали и не се кодифицирали /535-565 г./, но фактически съставяли четвъртата част на събраните нормативни актове, създадени в процеса на систематизация от Юстиниан. От времето на новите конституции, издадени от Юстиниан след кодификацията, получили название "Novellae Constitutiones" /новели, т. е. нови закони, които били 168/.

Именно Corpus Iuris Civilis е този източник, от който са черпели информация и вдъхновение бъдещите изследователи на римското частно право, неговите популяризатори и приемници. Именно той съдържа най-доброто наследство, оставено ни от предците в помощ - римското частно право, получило своя завършек в безсмъртния Юстинианов Corpus Iuris Civilis. Но най-ценното от него, всичко това, което съставлявало неговото оригинално универсално ядро, продължава да живее и сега в новите кодекси на Западна Европа и в частност България, комбинирайки се с началата на новото право.

И. Сабо смята, че „Кодифицираното право е най - развитото право”. За обезпечаването на върховенството на формалните закони много би допринесло приемането им във вид на кодекси там, където естеството на регулираните обществени отношения и възможностите на юридическата техника позволяват това. За тази цел е необходимо рязко да се разшири кодификационната дейност, защото най-съвършеният от правно - техническа гледна точка закон е безспорно кодекса.

Един от основните фактори определящи това виждане за същността на научната категория източник на правото е политическата реалност в Европа през XIX в. През този период в почти всички европейски национални правни системи се развиват изключително мащабно и интензивно законодателна и кодификационна дейност. Не

случайно този век е наречен век на кодификациите. Законът се превръща в основен източник в националните правни системи на европейските страни. Законът притежава правно-технически предимства - яснота на текста, системност, стабилност. Едновременно с това той е и носител на политическа легитимност, защото е акт на суверенния парламент.

Процесите на засилване и централизация на държавната власт протичащи на европейския континент, съчетани с интензивната кодификационна дейност в почти всички европейски страни логично извеждат закона, нормативния акт, като водещ източник на правото в континенталната правна система. Роля за това играе и фактът, че държавните и административните органи притежават най-големи възможности за координация и регулиране на всички сфери на обществения живот в унисон с основната цел на правото като социален нормативен регулатор. По този начин нормите на позитивното право образуват в страните, принадлежащи към континенталната правна система строго йерархична структура, известна като „пирамида на нормативните актове”. В нейната основа е конституцията, следват законовите актове, приети от законодателните събрания на страните и подзаконовите актове, дело на изпълнителната власт.

По това време - XIX в. въпросът за нуждата от кодифициране на правото е бил актуален и в България. Министерството на правосъдието има значителен принос в кодифицирането на българското законодателство. Законът за кодификацията от 01.03.1916 г. урежда статута на Кодификационна комисия, която се учредява при Министерството на правосъдието. Това от своя страна дава тласък на активна кодификационна дейност, с подчертано особено отношение по повод на кодификациите, като метод за систематизация на правото.

Кодификационна комисия–действа, съгласно закона за кодификацията, който подробно очертава правата и задълженията на членовете ѝ. Състои се от председател, двама членове, и един секретар, всички с юридическо образование, назначавани и уволнявани с указ, по предложение на министъра на правосъдието. Председател на Кодификационната комисия в периода 1916-1931 г. е д-р Добри Панайотов Минков, а в през 1931-1935 г. председател е Васил Митаков.

На кодификационната комисия е възложено: Да обедини в общи законници всички отделни закони и поместените в съответните места законоположения от една и съща правна област, като проведе и съгласува отделни законоположения под общи правни начала. Да следи за нуждите от попълване или изменяне на действащите закони

– нужди, каквито съдебната практика или новите условия на живота създават, и да изработва, съобразно тези нужди, надлежни законопроекти. Да преработва в окончателна форма всички законопроекти на правителството преди внасянето им в Народното събрание, както и да преглежда всички административни правилници.

Съществуването на кодификационната комисия през отделни периоди безспорно се е отразило благоприятно върху цялостната законодателна дейност. Още повече, че е съществувала практика законопроектите и предложенията със законодателен характер на отделните министерства и ведомства поради динамичните промени в общественоекономическия живот да се внасят направо в парламента. Тази практика при липса на кодификационна комисия или съвет, в който да става преглеждането на изработените от различните министерства законопроекти, тяхното технико-юридическо оформяне и съгласуване преди внасянето им в Народното събрание обяснява някои от несъвършенствата в българското законодателство, като повтораемост, многобройност, несъгласуваност и др.

Друга не по-малко съществена причина за твърде голямото изобилие на законодателни актове се дължала на погрешното разбиране, че решаването на всички проблеми, свързани с управлението на държавата, може да стане само по законодателен ред. При честата смяна на кабинетите, характерна за парламентарното управление, това погрешно разбиране нерядко е създавало дори сред самите управляващи измамливата увереност, че с провеждането на една или друга законодателна реформа ще се разрешат съществуващите в страната проблеми.

Предвид и на това, че законодателството като една изключително комплицирана дейност е изисквала от законодателя добри познания не само в областта на правото и на икономиката, но и в областта на сравнителното право, то несъмнен остава приносът на тези български юристи от Кодификационната комисия за правилното изграждане и развитие на страната ни на основата на кодифицираните европейски правни системи.

Кодификационния съвет в България е учреден е с Наредбата закон за Кодификационния съвет от 22.02.1935 г., включва трима секретари на отделите и 19 членове – съдии, адвокати и професори от Юридическия факултет, съставен е от три отдела: за частно право и гражданско съдопроизводство; за наказателно право и наказателно съдопроизводство; и за публично право. Създаден е като орган за систематизиране на законите и привеждането им в цялостна система. Секретар на съвета от 1935 г. е проф. Петко Йорданов Венедиков - професор по римско право в Софийския университет. Секретар на съвета в периода 1941-1943 г., когато подава

оставка, е проф. Живко Сталев, членове са Христо Тасев, Наум Христов, д-р Любомир Чавдаров и др. Той заседава под председателството на министъра на правосъдието, който възлага на комисията да преглежда изработените от отделните министерства законопроекти и да се произнася по нужните поправки, изменения и допълнения; да следи за нуждите от допълване и изменение на действащите закони и да изработва законопроекти; да систематизира и обедини в общи законници действащото право, внасяйки в него необходимото единство и съобразявайки го с нуждите на времето; да преглежда проектите за правилници, подготвени от отделните учреждения, следейки за съвместимостта им с действащите закони.

В резултат на работата на кодификационната комисия и кодификационния съвет, в България се създават първите кодекси. Един от тях, а именно Гражданският процесуален кодекс (ГПК) действаше повече от 50 години. Той е приет през 1952г., и е изменян е над 50 пъти, беше в сила до 01.03.2008 г., когато се прие нов ГПК, който отмени до сега действащият. Най – много изменения на стария ГПК за правени в периода след 1990г., това е в резултат на приемането на нов основен закон – Конституцията на Република България на 13.07.1991г., която провъзгласи нови процесуални принципи и нова структура на съдебната система. Това налага многократните последвали реформи, до като се стигна до цялостната му отмяна и приемането през 2007 г. на нов ГПК, в сила от 01.03.2008 г.

II. Сравнение между стария и новия Гражданско-процесуален кодекс.

Становището на законодателите и законотворците още в началото на обсъжданията на промените в ГПК беше че, ако бъдат извършени само комплексни изменения в гражданскопроцесуалното законодателство, те не биха могли да се извършат задоволително чрез поредно изменение и допълнение на действащия ГПК. Предвид техния обхват, значимост и дълбочина и в съответствие с чл. 11 от Закона за нормативните актове се предложи реформата на гражданскопроцесуалното право да се извърши чрез приемането на нов Граждански процесуален кодекс. Мотивите за това бяха много и различни. Според законотворците ангажирани с този въпрос, най-съществените недостатъци на старата уредба, чието преодоляване е неотложно, се свеждат до:

- обезсмисляне работата на първата инстанция чрез демотивиращата както съда, така и страните уредба на производството пред нея;
- изнасяне тежестта на делото във въззивния съд;
- претоварен касационен съд, който не само не е в състояние да изпълнява конституционните си функции, но сам се превръща в източник на противоречива практика;
- неефективен изпълнителен процес.

На следващо място страната ни беше кандидат за членство в Европейския съюз, и тази негативна оценка за дейността на съдебната власт се споделяше и от институциите на Европейския съюз, тя се съдържаеше в критиките на Европейската комисия в ежегодните ѝ доклади за готовността на страната ни за пълноправно членство и настоятелните ѝ препоръки за законодателни мерки за преодоляване на съществуващото положение. Изводите до които се стигаше след всеки доклад на Европейската комисия бяха в една насока, а именно че: преодоляването на слабостите и недостатъците в действащата уредба налага концептуално преосмисляне на принципите на гражданския процес, на тяхното балансирано взаимодействие и специфично отражение в процесуалните норми, уреждащи правата и задълженията на съда и страните в трите инстанции на съдопроизводството при отчитане присъщата на всяка от тях функция. Отчете си и факта че, има тенденцията за увеличаване броя на съдебните дела, която ще се засилва с утвърждаването на пазарното стопанство у нас, както и с бъдещото членство в Европейския съюз. Разглеждането им в “разумни срокове” според европейските стандарти, което е от голямо значение за функционирането на модерния икономически и социален ред, зависи в значителна степен и от въвеждането на нови, доказали се в европейската практика законодателни разрешения.

Стигна се до решението за приемането на един нов ГПК, в който, в логична последователност и взаимна свързаност да бъдат формулирани разпоредбите, отразяващи съвременното, хармонизирано с европейските изисквания и добри практики разбиране за ролята и задачите на гражданското съдопроизводство, съобразен с изискванията на основаното върху частна собственост пазарно стопанство, което предстои да стане част от вътрешния европейски пазар, по-успешно може да служи и като инструмент за успешното му функциониране в новите измерения.

Съпоставка на новия с отменения гражданско процесуален кодекс.

1. В част първа на новия ГПК освен въпросите, които старият ГПК уреждаше, са включени три нови глави.

1.1. Глава втора подобно на уредбата в новите законодателни актове систематизира принципите на гражданския процес, които са формулирани според утвърденото в доктрината и практиката на съдилищата съдържание.

1.2. Глава десета съдържа уредбата на правната помощ по граждански дела, която включва освобождаването от такси и разноски и за процесуална защита от адвокат по делото. Уредени са предпоставките и процедурата за предоставянето ѝ, както и основанията за прекратяване и лишаване на страната от предоставена ѝ правна помощ. Уредбата е съобразена със Закона за правната помощ, в сила от 1 януари 2006 г. Значението на този нов за българското гражданско процесуално право институт ще нараства предвид въведеното с новият ГПК изискване за приподписване от адвокат на исковата молба и отговора на ответника в първоинстанционното производство, както и на въззивната и касационната жалба и отговорите по тях.

1.3. Нова е и глава единадесета, която съдържа общите за всички процесуални действия на страните правила, свързани с формата, съдържанието, отстраняване на нередовностите им, както и пределите на принципната им оттегляемост.

1.4. Обновена и детайлизирана е уредбата на съобщенията и призоваването (глава шеста). Въвежда се изискване за полагане на максимални усилия за личното призоваване на страната, тъй като от гледна точка на изискванията на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи призоваването чрез друго лице не дава достатъчно гаранции за справедлив процес, защото предпоставя предаването на съобщението на страната.

1.5. За първи път изрично се уреждат пределите на компетентността на гражданския съд по преюдициални за гражданското дело въпроси и косвеният контрол върху законосъобразността на административните актове.

2. Новият ГПК въвежда промени в местната подсъдност във връзка с промените на гражданската регистрация, при които местожителството изгуби правното си значение и с приемането на Кодекса на международното частно право (и косвено с Регламент 44/2001 за подсъдността, признаването и изпълнението на решения по граждански и търговски дела), който в редица хипотези променя международната подведомственост на делата в съответствие с този регламент. Досега действащият ГПК използваше „местожителството” като критерий за определяне на местната подсъдност, докато Кодексът на международното частно право, както Регламент 44/2001 за

подсъдността, признаването и изпълнението на решения по граждански и търговски дела и повечето други международни актове определят международната подведомственост чрез критерия “обичайно местопребиваване”. Доколкото традиционният гражданскоправен критерий “местожителство” вече няма нормативна опора в Закона за лицата и семейството, той е заместен от най-близкия по съдържание административноправен критерий „постоянна регистрация”.

Във връзка с подсъдността са съобразени още: Регламента Брюксел II № 2201/2003, според който по брачните иски определящо е обичайното местопребиваване на ищеца независимо от неговото гражданство – като не се предлагат специални правила за определяне на местната подсъдност; Регламент № 805/2004 на Европейския парламент и Съвета от 21 април 2004 г. за въвеждането на Европейския изпълнителен титул за безспорни вземания, обнародван в “Официален вестник” на ЕС, L 143, с. 15, и Регламент № 44/2001 относно изборната местна подсъдност; Регламент № 44/2001 относно споразумението между страните за избор на подсъдност по иски на потребители и трудови дела – като са въведени специални правила за определяне на местната подсъдност в тези случаи. Съобразени са още Регламент № 2201/2003 г. на Съвета относно момента на сезирането на съда и Регламент № 44/2001 г. на Съвета от 22 декември 2000 г. за подсъдността и признаването и изпълнението на чуждестранни решения по граждански и търговски дела за връчването на препис от решението на съда и от заповедта за плащане.

3. Центърът на реформата е фокусиран в общия исков процес – част втора от ГПК. Изхожда се от разбирането, че недостатъците на действащата уредба може да се преодолеят чрез комплекс от нови нормативни решения, които се отнасят до цялостната уредба (всички фази) на исковото производство. Основите са заложили в уредбата на първоинстанционното производство, в което трябва да бъдат съсредоточени всички процесуални усилия на съда и страните по изясняване на спора от фактическа и правна страна, така че то да се превърне в гръбнак на исковия процес.

3.1. На тази необходимост е подчинена двойната размяна на книжа, които страните имат задължението или възможността да разменят пред окръжния съд като първа инстанция, както и завишените изисквания към тяхното съдържание:

- към досегашните изисквания в исковата молба ищецът да посочи съдържанието на правото, което претендира или отрича (петитум), и обстоятелствата, от които произтича това право (основание), се добавят изрично изискванията да бъдат

посочени също всички доказателства за твърдените факти, както и да бъдат представени всички писмени доказателства, които са в негово държане;

- в писмения отговор ответникът е длъжен: да направи своите отводи, да заяви признава или оспорва напълно или частично иска и фактите, които го обосновават, да посочи всички доказателства, с които оборва доказателствата на ищеца, и да представи всички писмени доказателства, които са в негово държане, да заяви своите възражения, като посочи всички доказателства за твърдените от него факти, и да представи всички писмени доказателства, които са в негово държане; в отговора си той може да предяви насрещните си искания, да поиска привличане на трети лица и да предяви обратните си икове;

- съгласно новият ГПК ищецът разполага с възможността да подаде допълнителна искова молба, в която може да поясни и допълни първоначалната, да измени предявения иск, да привлече трето лице и да предяви обратен иск срещу него, да предяви инцидентен установителен иск, както и да посочи и представи новите доказателствени средства във връзка с тях;

- в допълнителния отговор ответникът е длъжен да отговори на допълнителната искова молба и може да предяви инцидентен установителен иск, както и да сочи и представя нови доказателствени средства, които не е могъл да посочи и представи с отговора на исковата молба.

3.2. Като нов, специфичен за исковото производство принцип се въведе концентрационното начало, което се изразява в преклудиране на възможността за нови фактически твърдения и доказателствени искания на страните на определен стадий от първоинстанционното производство. Урежда се администрирано от съда концентрационно начало, даващо правомощие на съда да преценява предпоставките за преклудията на основата на разграничаването на нововъзникнали и новоузнати факти.

По отменения ГПК процесуални права се преклудираха с приключването на първото заседание по делото, с приключването на устните състезания пред първата, въззивната и касационната инстанции. В новия кодекс се прие преклудирацията момент да бъде изтеглен максимално напред – с изтичането на срока, в който страната е имала възможност или е била длъжна да извърши съответното съдопроизводствено действие.

3.3. Преклудирането на процесуални права е оправдано и справедливо, когато се дължи на небрежност на страната или на нежеланието ѝ да сътрудничи на съда за своевременно изясняване на обстоятелствата по делото. Основната цел на въвеждането му е да стимулира страните към такова именно поведение, без което не може да се

очаква своевременно приключване на делото с правилно решение. Нормативният стимул обаче би бил неефективен без водещата роля на съда, целяща да подпомогне страните при изясняване фактическата страна на спора и правната квалификация на спорното отношение. В приетия ГПК се въвеждат конкретни задължения на съда в това отношение, които целят да съсредоточат процесуалните действия на страните в релевантната за правилното решаване на спора посока. Изпълнението на тези задължения не следва да се възприема като възстановяване на проявленията на служебното начало, така както то се прилагаше от съдилищата при действието на отмененото ГПК до измененията през 1997 г. Служебните задължения на съда са уредени на съответните места при проверката на допустимостта на предявения иск, редовността на разменените книжа и изясняването на делото от правна и фактическа страна и са предназначени да предпазят страната от неблагоприятните последици на преклудиране на процесуалните ѝ права.

3.4. Проверката на допустимостта на предявения иск и редовността на разменените книжа се извършва в разпоредително заседание, в което съдът се произнася и по допускане на посочените от страните доказателства.

3.5. Съдът и по досегашната уредба имаше задължението да прави доклад по делото, но неотразяването на съдържанието на доклада в съдебния протокол не се счита за съществено нарушение на съдопроизводствените правила и на практика се изпълняваше формално. При възстановяването на служебното начало като процесуална гаранция, че прилагането на концентрационното начало няма да накърни правото на защита на страните, важно място заема докладът по делото. Той трябва да съдържа правната квалификация на всички права, претендирани от ищеца, на насрещните права и възраженията на ответника; обстоятелствата, от които произтичат претендираните права и възражения; обсега на кои права и кои обстоятелства се признават; предмета на доказване и разпределението на доказателствената тежест.

Отделно е уредено задължението на съда да обсъди със страните фактическата и правната страна на делото, да дава необходимите разяснения за нуждата от изясняване на обстоятелствата, които са от значение за делото, и насочва страните да наведат обстоятелства, да допълнят и конкретизират доводите си и да посочат доказателства за твърденията си. Уредено е и задължението на съда да обсъди със страните доводите, които едната страна очевидно пропуска или смята за несъществени, и да им даде възможност да изразят становището си по тях.

3.6. Процедурата, включваща размяна на книжа и подготовка на делото в разпоредително заседание, има смисъл при по-сложните и с по-висок интерес дела. Съществуват и дела, чиято правна и фактическа сложност не е така голяма и при които нуждата на страната от ефективна защита налага разглеждането им в по-стегнати срокове. Такива са исковете за издръжка, за вземания, произтичащи от трудови правоотношения, за определяне на граници за защита и възстановяване на владение и др. При такива дела с процедурата за размяна на книжа по-скоро би се злоупотребявало с цел забавяне на делото. Тези дела се разглеждат от районните съдилища в бързо производство, при което изясняването на делото от правна и фактическа страна се съсредоточава в първото заседание по делото, когато се преклудират процесуалните права, които в процедурата пред окръжния съд като първа инстанция се преклудират с изтичането на съответните срокове за размяна на книжа. Така критерият за разпределение на делата за първоинстанционно разглеждане от окръжните и от районните съдилища като първа инстанция ще бъде необходимостта от размяна на книжа с цел пълното им изясняване от фактическа и правна страна. Това налага възстановяването на съществуващото до 1999 г. правило за разпределение на вещните искове между районните и окръжните съдилища като първа инстанция според цената на иска.

3.7. При затягането на процесуалната дисциплина чрез преклудирането на важни процесуални права на ранен етап в производството пред първата инстанция за страната ще бъде наложително да ползва адвокатска помощ. Това е толкова по-важно при съществуващата като резултат от дългогодишната досегашна практика нагласа, че докато делото е висящо пред съда, не е късно да бъдат предприети необходимите мерки за изясняване на делото от правна и фактическа страна. Действащият Закон за правната помощ гарантира достъпа на социално слабата страна до адвокатска защита.

Въведе се не задължителна адвокатска защита, а задължително ползване на адвокатска помощ при изготвянето на съдебни книжа.

4. По досегашната уредба правилата за доказване бяха разпръснати на различни места сред другите правила на първоинстанционното производство. В новия ГПК те са уредени в глава седемнадесета, систематизирани в раздели. Отделно се уреждат признанието на иска като акт на разпореждане с правото на защита и признанието на факти като изявление за знание, което се преценява от съда с оглед на всички обстоятелства по делото. С оглед облекчаване признаването на решенията на българските съдилища в чужбина се предвижда намаляване на ограниченията на

свидетелските показания, които навсякъде по света са основно доказателствено средство. Тези ограничения се запазиха с изключение на свидетелските показания при установяването на сделки и обстоятелства, за действителността или доказването на които законът изисква писмен акт, също и при опровергаването на съдържанието на официален и изходящ от страната частен документ. Уредени са изрични правила във връзка с представянето, събирането и преценяването на електронните документи, подписани с електронен подпис.

5. В държавите - членки на Европейския съюз (както и в България при действието на Закона за гражданското съдопроизводство), се прилага заповедно производство, в което длъжникът се призовава. По тази причина осъдителните решения, постановени в това производство, се признават пряко във всички страни членки и може да получат екзекватура при условията на Регламент Брюксел I. Българското определение за издаване на изпълнителен лист няма да може да се признае в държавите членки след присъединяването ни и както и досега то няма да може да получи екзекватура никъде по света, тъй като длъжникът не е призоваван в производството. Вместо да получи съдебно решение в България и след това да го изпълнява навсякъде в чужбина, където длъжникът има имущество, българският кредитор ще трябва да предявява несъдебното си изпълнително основание в чужбина и там в заповедно производство да получи съдебно решение, което да изпълнява.

За да бъдат избегнати тези проблеми, наред с производството за издаване на изпълнителен лист въз основа на несъдебни изпълнителни основания, което има доказани предимства и за което има традиция, се въведе заповедното производство, което дава същата защита както на интересите на длъжника, така и на интересите на кредитора.

6. Новият ГПК предвиди изоставяне на пълния въззив пред второинстанционните съдилища и вместо него урежда ограничено въззивно производство. Второинстанционният съд не губи характера си на съд по същество, но пред него са допустими само доказателства за новоузнати и нововъзникнали факти след приключване на съдебното дирене и доказателства, които не са допуснати и не са представени, тъй като са новооткрити или новосъздадени. Смесът на понятието “новооткрити факти и доказателства” по правило се покрива с понятието в досега действащия

чл. 231, ал. 1, буква ”а”. Но тук не се възприема ограничението само до писмените доказателства, тъй като във фазата на въззивното обжалване се намираме пред едно все

още висящо производство. Ограничението пред въззивната инстанция се отнася само до част от фактите, но не и до обсега на допустимите за тяхното установяване доказателствени средства.

6.1. Запазват се правомощията на въззивната инстанция. Възможност за връщане на делото има само при нищожност или недопустимост на първоинстанционното решение, а при отмяната му като неправилно въззивната инстанция запазва решаващите си функции, но се ограничава с проверката само на посочените във въззивната жалба нарушения на съдопроизводствените правила и обосноваването на посочените там фактически констатации на първоинстанционния съд. Ако бъдат събрани нови доказателства, въззивният съд ще направи цялостна преценка на всички обстоятелства по делото.

6.2. Предвидиха се особени правила за въззивното обжалване на решенията по искове с цена до 800 лв. (четири минимални работни заплати). При тях въззивният съд няма да проверява за наличието на съществени нарушения на съдопроизводствените правила нито обосноваването на фактическите констатации на районния съд. Основание за тяхното обжалване може да е само нарушението на материалния закон. Съответно тези въззивни решения не подлежат на касационно обжалване.

6.3. При запазване на забраната за *reformatio in reus* по необходимост е уредена възможността за предявяване на насрещна въззивна жалба от насрещната страна в рамките на срока за отговор.

Насрещната въззивна (и касационна) жалба дава възможност на насрещната страна да включи в предмета на обжалване и тази част на решението, която е неблагоприятна за нея. Насрещната жалба осигурява отстояване в пълнота на принципа на диспозитивността и равенството на страните и предотвратява опасността от обжалване “на всяка цена”.

6.4. Както за всяко писмено изявление на страната до окръжен и по-висок по степен съд, и за въззивната жалба важи общото изискване за приподписването ѝ от адвокат. Това изискване има значението на процесуална гаранция за страната, че ограниченият въззив и свързаните с това утежнени изисквания към въззивната жалба няма да накърнят правото ѝ на защита.

7. Според отменената уредба възможността за касационно обжалване се ограничаваше по две линии: чрез изключването на определени родове дела и чрез изключването на дела според величината на интереса. Така от касация са изключени според рода им делата по искове за издръжка, брачните искове, исковите по чл. 11, ал. 2

от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, исковете по чл. 13, ал. 2 от Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд и исковете по чл. 17, ал. 2 от Закона за уреждане на колективните трудови спорове. Според интереса от касация са изключени делата за парични вземания по граждански дела с цена на иска до 5000 лв. и по търговски дела с цена на иска до 25 000 лв.

Възможността да бъде ограничаван достъпът до редовната трета инстанция според рода на делата се обосновава с компетентността на Върховния касационен съд да постановява тълкувателни решения по всички въпроси, като по този начин той ще изпълнява задължението си да обезпечава еднаквото прилагане на закона и развитието на правото и по тези родове дела, по които не се произнася като редовна трета инстанция. Възможността да бъде ограничаван достъпът до редовната трета инстанция според интереса се обосновава с това, че като се произнася по делата с по-голям интерес, Върховният касационен съд обезпечава еднаквото прилагане на закона по всички дела.

7.1. Ограничаването на възможността за касационно обжалване не може да бъде поставено като цел на реформата на гражданското съдопроизводство, тъй като във всеки случай то би довело до конфликт с функцията на Върховния касационен съд да обезпечава еднаквото прилагане на закона и развитието на правото. А при отменената уредба Върховният касационен съд беше затруднен именно в изпълнението на тази своя функция. Ако новата уредба на касационното обжалване трябва да е подчинена на изискването да осигури по-добра възможност за съда да обезпечава еднаквото прилагане на закона и развитието на правото, ограничаването на възможността за касационно обжалване трябва да се разглежда не като цел, а като начин да бъде постигнато това изискване.

При въвеждането му прегледът по реда на надзора беше уреден като факултативно извънинстанционно производство, тъй като на преглед по реда на надзора подлежаха влезли в сила съдебни актове и страната нямаше право да сезира Върховния съд. С измененията от 1990 г. прегледът по реда на надзора беше преуреден като задължително извънинстанционно производство, тъй като на преглед по реда на надзора подлежаха влезли в сила съдебни актове, но страната имаше право да сезира Върховния съд. При възстановяването ѝ с измененията от 1997 г. касацията беше уредена като задължително третоинстанционно производство, тъй като на касация подлежат невлезли в сила съдебни актове и страната има право да сезира Върховния съд.

Проблемът за факултативността на касационното производство е различен от проблема за инстанционността. Касационният съд би действал като трета инстанция, ако проверява невлезли в сила решения, или като извънредна инстанция, ако проверява влезли в сила решения. Касационната проверка би била факултативна, ако е уредена като възможност, или задължителна, ако страната може да сезира касационния съд, т.е. има право да наложи касационната проверка.

При факултативните производства се поставя проблемът за предварителната селекция на делата.

Ако основанията за обжалване и критериите за предварителен подбор съвпадат (все пороци на акта) и не са уредени ясни допълнителни критерии за подбор, винаги ще възникват възражения, че се преценява “вероятна основателност”, което означава една и съща работа да се върши два пъти, като при селекцията това става субективно, по непрозрачен начин и т.н. Именно такива възражения създадоха негативно отношение към прегледа по реда на надзора и той беше изоставен от законодателя.

7.2. Възприе се допустимостта на касационното производство (по дела с цена на иска над 800 лв.) да се обуславя от наличието на три предпоставки: една обща – в решението въззивният съд да не се е произнесъл по съществен материалноправен или процесуалноправен въпрос; и две специални предпоставки: 1) даденото разрешение да е в отклонение или при липсваща практика на Върховния касационен съд, както и ако съдебната практика не е единна, или 2) даденото разрешение да има значение за развитието на правото. Така допустимостта на касационното производство няма да зависи от вероятната основателност на касационната жалба, а ще се преценява по различен критерий, който ще отразява спецификата на касационното производство. Въззивното производство е подчинено на целта да бъдат поправени пороците на първоинстанционното решение, докато касационното производство ще има целта по повод на конкретно дело да бъде осигурено еднаквото прилагане на материалния и процесуалния закон и развитието на правото.

7.3. Проверката за допустимостта на касационното производство е възложена на касационния съд, който няма да проверява вероятната основателност на жалбата, а посочените основания за допустимост. Така, от една страна, проверката за допустимостта на касационното производство няма да бъде възложена на орган вън от съда, което би породило възражения за непрозрачност и съмнения в обективността на преценката.

Като гаранция, че Върховният касационен съд няма да следи „прекалено стриктно“ за допустимостта на касационните жалби, се прие проверката за допустимостта да се извършва самостоятелно от трима съдии, като касационната жалба се приема за разглеждане, ако поне един от тримата я намери допустима. На второ място се прие въззивният съд да може да препоръча разглеждането на касационната жалба, без това да задължава касационния съд.

7.4. Поради правния характер на касационната проверка разглеждането на касационната жалба се прие да става в закрито заседание, освен ако съдът намери за необходимо да изслуша и устните обяснения на страните. Това ще спести време и усилия както на страните, така и на съда. В качеството си на редовна трета инстанция Върховният касационен съд може да се произнася по съществуващото на спора при нарушение на материалния закон. Делото ще се връща за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд само ако се налага повтарянето или извършването на нови съдопроизводствени действия или нова преценка на доводите на страните или на събраните доказателства.

7.5. Ограниченото прилагане на „втора“, „трета“ и т.н. касация е гарантирано, на първо място, от основанията за допустимост на касационната жалба – те само чисто теоретично биха могли да съществуват при второто, третото и т.н. въззивно решение. На второ място, второто решение на въззивната инстанция, ако тя се е съобразила с решението на Върховния касационен съд, няма да подлежи на касационно обжалване освен за нарушения, станали при повторното разглеждане на делото, и по въпроси, по които Върховният касационен съд е пропуснал да се произнесе с решението си. И, на трето място, ако касационната жалба срещу второто решение на въззивния съд се основава на неизпълнение на указанията по прилагането на закона, тя се разглежда в общо събрание на гражданската и/или търговската колегия на Върховния касационен съд.

8. Не се въведаха съществени изменения в материята на отмяната. Промениха се някои по-прецизни формули и регрупиране на основанията за отмяна, като сроковете за отмяна се уреждат по начина, по който са били уредени в Закона за гражданското съдопроизводство отделно за всяко основание.

9. Измененията в особените искиви производства са обусловени от бъдещите промени в Семейния кодекс, от необходимостта да бъде облекчено доказването по делата за установяване и оспорване на произход и прецизиране на уредбата на

съдебната делба в светлината на съдебната практика след последните изменения на ГПК в тази част.

Производството за защита на владението е особено с това, че при него се дава защита не на нарушено субективно право, а на едно фактическо състояние. Уредбата му в отменения ГПК беше твърде пестелива. На практика то не се разбира и трудно се прилага. Показателно за това е, че паралелно с него бяха въведени още две “бързи” производства за защита на владението - едното исково, а другото административно. Тези производства също не се разбират и на практика трудно се прилагат.

10. Както показва практиката в различните държави, възложили принудителното изпълнение на частни лица, институционалната реформа не довежда до значими положителни резултати, ако не е съпътствана от адекватна реформа на процесуалната уредба на принудителното изпълнение.

По-важните промени в процесуалната уредба на принудителното изпълнение са:

10.1. Свеждане до минимум на възможността за обжалване на изпълнителните действия. Съдебният изпълнител (държавен или частен) има друга функция в изпълнителния процес. Докато съдия-изпълнителят има функцията да осъществява изпълнителните способности при пълна сигурност, че никакви процесуални права на длъжника няма да бъдат накърнени, съдебният изпълнител ще има функцията чрез застраховката си (съответно чрез отговорността на държавата) да обезпечи ефективното изплащане на пълно обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които длъжникът би понесъл от нарушаване на правата му. Това прави излишно обжалването на изпълнителните действия от длъжника и възможността те да бъдат спирани поради съмнение, че може да са незаконосъобразни. Така съдът беше освободен от задачата да проверява законосъобразността на всяко действие, като длъжникът бъде лишен от възможността да обжалва изпълнителните действия само за да забавя изпълнението. Съдът ще проверява законосъобразността на изпълнителните действия само когато се претендира обезщетение за нанесени имуществени и неимуществени вреди при изпълнението.

Възможността длъжникът да обжалва действията на изпълнителя на частни вземания се свежда до лимитативно изброени актове: постановлението, с което му се налага глоба за създаването на пречки да се преглежда вещта, обявена за продан, за неизвършването на незаместими действия и за нарушаване на задължението за бездействие. Към този минимален кръг изпълнителни действия се добави и насочването на изпълнението върху вещ, която длъжникът счита несеквестрируема. Вискателят ще

може да обжалва отказа да бъде извършено искано изпълнително действие, както и спирането и прекратяването на принудителното изпълнение. Третите лица, както и досега, могат да обжалват само изпълнителните действия, при които изпълнението се насочва върху вещи, които в деня на запора, възбраната или предаването, ако се касае за движима вещ, се намират във владение на тези лица.

Постановлението за възлагане ще може да се обжалва поради нарушение на процесуалните правила за разгласяване и извършване на проданта, само от лице, което е внесло задатък до последния ден на проданта и от възискател, който е участвал като наддавач, без да дължи задатък.

Въводът във владение на недвижим имот, както и досега, ще може да се обжалва само от това трето лице, което е било във владение на имота преди предявяването на иска, решението по който се изпълнява.

10.2. Наред с общата отговорност по чл. 45 от Закона за задълженията и договорите на частния съдебен изпълнител и по чл. 49 от същия закон на държавата за вредите от процесуално незаконосъобразно принудително изпълнение от държавния съдебен изпълнител в процесуалния закон се уредиха изрично специални състави на отговорност за вреди в три случая: 1) при публичната продажба, поради това че: длъжникът не е уведомен надлежно за насочването на изпълнението върху продаденото имущество, продадената вещ е несеквестрируема, публичната продажба не е била надлежно разгласена, наддаването не е извършено надлежно или имуществото не е възложено по най-високата предложена цена; 2) при продажбата на движима вещ в магазин, поради това че: длъжникът не е уведомен надлежно за насочването на изпълнението върху продадената движима вещ, тя е несеквестрируема, продажбата не е била надлежно разгласена или продажната цена е била под половината от пазарната, и 3) при отнемането на движима вещ или отстраняването от имот, поради това че длъжникът не е уведомен надлежно за изпълнението.

Изричното уреждане на тези три специални състава на отговорност цели както да улесни длъжника при реализирането на отговорността за вреди при най-типичните възможни нарушения на процесуалния закон, така и да обърне внимание на съдебния изпълнител върху тези негови действия, с които е най-вероятно да увреди длъжника. От друга страна, по този начин се дават и основните насоки на съдебната практика.

10.3. Друга съществена причина за забавяне на принудителното изпълнение е обжалването на оценката на вещта, която ще се изнася на публична продажба. Ако целта на оценката е “да се определи пазарната стойност на вещта”, полученият резултат

винаги може да бъде оспорен. Съществуват много различни начини за оценка на една вещ, но нито един от тях, нито някаква средна претеглена величина от всички тях могат да послужат за определяне на реалната пазарна цена. Реалната пазарна цена е паричната сума, която в действителност се получава на пазара за такава вещ за втора употреба през определен период от време. Без значение е по каква цена са продавани същите вещи преди разгласяването на продажбата. Тогава пазарната конюнктура може да е била по-благоприятна, но кредиторът не е имал правната възможност да се възползва от нея. Преди той да пристъпи към изпълнение, длъжникът е имал право да се разпорежда с вещта и да удовлетвори кредитора с получената цена. Разбира се, възможно е отклонение от цената, по която са продавани същите или подобни вещи, предвид конкретното състояние на продаваната вещ, което може да е по-добро или по-лошо в сравнение със състоянието на вещите, които са продадени през съответния период от време на пазара. Значение има също така дали същите вещи се продават на пазара с някаква гаранция, каквато съдебният изпълнител нито е длъжен, нито може да даде. Ако начинът на извършване на публичната продажба е уреден така, че в максимална степен да гарантира, че при спазване на съответните правила при всяка отделна продажба ще бъде постигната максимално високата цена на пазара, тогава става излишно размерът на тази цена да бъде търсен предварително. Вместо вещта да бъде "оценявана" преди началото на продажбата, по-рационално е да бъде потърсена цената, от която да започне наддаването, а коя е реалната пазарна цена, ще се установи, когато приключи продажбата.

10.4. Най-голямата гаранция за постигане на максимално висока цена на пазара е надлежното разгласяване на продажбата. Отмененият закон предвиждаше поставянето на обявление на съответните места в канцеларията на изпълнителя на частни вземания, в сградата на районния съд, в общината, кметството, съответно кметството по местонахождението на имота, както и на самия имот, и то най-малко един ден преди посочения в обявлението ден за започване на продажбата. Този начин на разгласяване е достатъчен, но няма пречка, ако кредиторът или длъжникът финансира допълнителните разходи, продажбата да бъде разгласена и по друг начин, например чрез поставяне на обявления и на други места, чрез рекламни обявления в пресата, в интернет и т.н. С цел да бъде гарантирана прозрачността на действията на частните съдебни изпълнители, се прие протоколът, установяващ надлежното разгласяване на продажбата, да подлежи на регистрация в районния съд, продажбата да се извършва чрез тайни наддавателни предложения, както и досега, но предложенията да се подават в канцеларията на

районния съд, което ще се отразява във входящия регистър на съда, и обявяването на постъпилите наддавателни предложения също да става в сградата на районния съд. Ако при обявяването на купувача някой от явилите се наддавачи предложи устно по-висока цена с размера на един задатък, частният изпълнител отразява предложението в протокола и след като наддавачът го подпише, частният изпълнител пита три пъти има ли желаещи да предложат по-висока цена с размера на още един задатък. Ако постъпи предложение, то се отразява в протокола, като наддавачът го подписва. След изчерпване на предложенията за купувач на имота се обявява този наддавач, който е предложил най-висока цена. Така комбинацията от тайно наддаване с писмени наддавателни предложения, публично обявявани в сградата на районния съд, и явно наддаване с устни наддавателни предложения с фиксирана стъпка създава гаранция, че при всяка отделна продажба ще бъде постигната възможно най-високата цена на пазара. Ако началната цена е била определена твърде високо, следващата продажба ще започне от 20 на сто по-ниска цена, а ако и тя е висока, следващата продажба ще започне от начална цена, която ще бъде определена отново.

10.5. Данни за имуществото на длъжника могат да бъдат намерени в различни регистри. Някои от тях са публични: нотариалните книги, търговският регистър, а други не са публични: Централният депозитар, данъчните служби, Агенцията по кадастъра, регистъра на автомобили в КАТ и др. Издирването на секвестрируемо имущество на длъжника е задача на кредитора, но той е съществено затруднен, когато необходимата информация се съдържа в непублични регистри. Невъзможно е да бъде осигурен достъп за всеки, който претендира да е неудовлетворен кредитор, до непублична информация за имуществото на физическите и юридическите лица, защото това означава на практика информацията да стане публична. Изходът от тази ситуация е до информацията да има достъп съдебният изпълнител (държавен или частен), който ще носи отговорността тази информация да бъде ползвана правомерно. Не е необходимо изрично да бъде уредена наказателната и имуществената отговорност на частния изпълнител, тъй като той отговаря наказателно съгласно чл. 284 от Наказателния кодекс и имуществено съгласно чл. 45 от Закона за задълженията и договорите, ако разгласи непублична информация, която му е станала известна по служба. Правото на достъп на съдебния изпълнител (държавен или частен) до информацията е прогласено изрично, а изброяването на лицата, които водят регистри или пазят такава информация, е примерно.

10.6. Принципно положение в изпълнителния процес е, че длъжникът не може да бъде принуден да върши нещо във връзка с осъществяваното изпълнение върху неговото имущество. Единственото му задължение е да търпи принудителното изпълнение. Когато обаче у длъжника не бъде намерено секвестрируемо имущество, продажбата на което да покрие разноските по изпълнението, той трябва да бъде задължен да се яви пред районния съдия и да декларира под страх от наказателна отговорност цялото си имущество и всичките си доходи. Това ще е оправдана намеса в неговата сфера, тъй като съществува парично вземане, което той не удовлетворява. Ако длъжникът действително не разполага с имущество и доходи да заплати задълженията си, изпълнителният процес срещу него е безсмислен и неговото продължаване ще бъде излишен разход на обществени усилия и средства. Не си струва във всеки отделен случай да бъде проверявано дали длъжникът не е укрил някакво имущество или източник на доходи, ако това може да бъде установено с декларация, която длъжникът не може да откаже да даде. Ако длъжникът има задължението да се яви в публично заседание пред районния съдия, не може да съществуват никакви опасения, че в тази уредена от закона процедура ще бъдат накърнени честта и достойнството му. Подобни процедури съществуват в редица европейски държави, където те се възприемат като естествена част от принудителното изпълнение.

10.7. Като недостатък на отменената уредба се възприемаше общото уреждане на основанията за спиране на принудителното изпълнение по силата на закона и по разпореждане на съда. Възприе се да бъдат изчерпателно изброени случаите, в които съдът може да спре изпълнението, и случаите, при които спирането на изпълнението става по силата на закона с постановяването на определен съдебен акт. Невъзможно е обаче да бъдат изброени изчерпателно случаите, когато спирането на изпълнението настъпва по силата на други закони.

10.8. Към основанията за прекратяване на принудителното изпълнение се добавят случаите, когато посоченото от вискателя имущество не може да бъде продадено и не може да бъде намерено друго секвестрируемо имущество. Запазването на висящо изпълнително производство в тези случаи е напълно излишно.

10.9. Като съществен недостатък на уредбата на принудителното изпълнение се сочеше липсата на законова уредба на принудителното изпълнение на задължението за предаване на дете. Тази законодателна празнота е временно попълнена с Постановление № 4 на пленума на Върховния съд от 1962 г., в което се прие, че това изпълнение не се осъществява чрез налагането на глоби, а чрез фактическото изземване

и предаване на детето със съдействието на органа по настойничеството след съответна психологическа подготовка. Неизпълнението на задължението за предаване на дете е принудително ограничаване на личната свобода или личния живот на детето, поради което съставлява домашно насилие по смисъла на чл. 2 от Закона за защита срещу домашно насилие. Новия ГПК възвряе принудителното изпълнение на това задължение да бъде уредено в Закона за закрила на детето, като бъде възложено на дирекциите „Социално подпомагане” като орган за закрила. Мерките за принуда ще се определят от районния съдия по реда на 8, ал. 2 от Закона за защита срещу домашно насилие по искане на директора на дирекция „Социално подпомагане” и ще се осъществяват по реда на чл. 21 и 22 от същия закон.

11. Прие се на систематичното им място в Закона за закрила на детето да премине и уредбата на производството за връщане на дете или за упражняване правото на лични отношения по Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца и особените правила за признаване и допускане изпълнението на решения на чуждестранни съдилища и на други чуждестранни органи, свързани с родителските права и мерките за закрила на децата по Люксембургската конвенция, които досега бяха уредени в глава тридесет и втора “а” и в част седма от ГПК.

12. В Преходните и заключителните разпоредби се урежда разглеждането на първоинстанционните и въззивните дела, образувани по иски молби, постъпили преди влизането в сила на този кодекс, по досегашния ред за разглеждане на делата от първата и въззивната инстанция, както и разглеждането на касационните дела, образувани по касационни жалби, постъпили преди влизането в сила на този кодекс, по досегашния ред за разглеждане на делата от касационната инстанция.

Вече сме свидетели и на първата поправка на новоприетия ГПК. В Държавен вестник бр. 50 от 30.05.2008 г. беше обнародван Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, които касаят първите недостатъци станяли ясни от краткото прилагане на новия Граждански процесуален кодекс.